

KMETSKI LIST

Številka 33

Liubljana dne 16. avgusta 1939

Leto XXI

Čez četrto stoletja

Pravkar je minilo četrto stoletje izza izbruha svetovne vojne. Te obletnice smo se tedaj kratko spomnili tudi v našem listu, danes pa hočemo nekoliko поблиže pogledati tedanjo dobo in poznejše dni.

Napeto ozračje

Kaj je prav za prav dovedlo do svetovne vojne?

Kdor je preživel tiste dni, se bo spominjal, da se je krvava žaloigra človeštva pripravljala počasi, a je končno postala neizogibna.

Že takrat, ko so se balkanski Slovani pod vodstvom tedanje kraljevine Srbije uprli turški nadvladi in zaslužnjevanju, je bilo po zadržanju nekaterih velesil jasno, da utegne razvoj razpihati večji požar.

Zlasti je z zavistjo gledala na razvoj balkanskih bojev Avstrija, kjer so uspehi združenih slovanskih armad na Balkanu dajali slovanskim narodom vedno več poguma, da so se začeli bolj in bolj odločno zavzemati za svoje pravice.

Umetna država

Nepričakovani uspehi srbskega in zavzniškega orožja so spravili pokoncu diplomacijo nekaterih velesil, ki ni odnehala, dokler ni ustvarila nove države Albanije in s tem zaprla Srbiji pot na morje. Diplomati so upali, da so s tem odpravili nevarnost in potisnili zmagovito Srbijo z njenimi zaveznicami v tako tesnino, da se ne bo mogla razvijati in bo morala postati poslušna Avstriji.

Usodna napaka

Kmalu se je pokazalo, da je bil ta račun napačen. Balkan ni bil samo torišče interesov ene države, ampak domala vseh evropskih velesil, katerih vsaka je ljubosumno pazila na to, da je kakšna tekmovalka ne prehitila.

To je povzročilo trenja, ki jih nobena diplomatska spretnost ni mogla več spraviti s sveta. Poleg tega je pomagala večati prepade bolesta poteza nekaterih narodov, ki so smatrali sami sebe za nekako izvoljeno ljudstvo, za skupino, ki je ustvarjena samo za vlado in oblast, medtem ko naj bi drugi manjvredni ostali podložni in garali.

Borba za Jadran, borba za pot v kolonije, borba za ruski izhod v Sredozemsko morje je samo nekaj postavk iz ogromnega vozla zapletljajev, ki jih je bil tedanji svet poln in so se v veliki meri križali na Balkanu. Jasno je, da je v takem viharnem vzdušju bilo treba le neznatne iskre, ki je zažgala plamen.

Pritisk in odpor

Avstrija je pridno nadaljevala svojo politiko proti Srbiji. Ko jo je odrinila od morja, jo je hotela izmučeno in izčrpano še gospodarsko kar najbolj udariti. Zaprla je

svoje meje za izvoz srbske živine, kar je v veliki meri poslabšalo splošni položaj.

Končno je avstrijska diplomacija poslala tedanjega prestolonaslednika Franca Ferdinanda na sam Vidov dan izzivat v Sarajevo. Kdor je vedel, kakšen velik narodni praznik je Srbom Vidovo, kdor je vedel, da je Bosna srbska dežela, ta je moral pričakovati to, kar se je zgodilo.

Vihar

Sedaj pa se je mahoma odgrnila zavesa. Izkazalo se je, da je bil prestolonaslednik samo dobrodošla žrtev nekaterim krogom, ki so hoteli na vsak način zatreti Srbijo.

Kljub vsem svarilnim glasovom, kljub opominom treznih politikov raznih narodov je Avstrija zgrabila za orožje in šla na »kazenski pohod«
proti Srbiji.

Kakor hitro je bila skala sprožena, se

je pokazalo, da ni vse tako kakor so si mislili okosteneli plemiški diplomatje tedanje monarhije. Svet se je bil mahoma razdelil v dva ostro nasprotna tabora. Kaj se je potem zgodilo, je vsakomur jasno, znano in še v živem spominu.

In danes?

Podoba je, da se nekateri narodi iz štiriletne krvave šole niso prav nič naučili. Iste zablode, ki so tedaj pahnile svet v gorje, se pojavljajo znova in morda še v večjem obsegu. Medsebojno odtravanje je povzročilo napetosti, o katerih je težko reči, kaj bodo prinesle svetu.

Ako se narodi pravočasno ne iztrezejo in ne krenejo na pot sporazuma in pametnega sodelovanja, je katastrofa neizogibna. Zakaj? Kdo bo imel koristi od tega?

Na to je težko odgovoriti. Neizpodbitno pa je, da bo trpel ves svet.

Pripombe k položaju

Nikomur ne pomaga nič, če si pred resnico zakriva oči. Nasprotno! Resnici je treba čvrsto pogledati v obraz in se odločno pripraviti nanjo.

Danes, ko se toliko piše in govori o

vojni in miru

ter o raznih napetostih, pogajanjih, oboroževanju in podobnih pojavih, ki vznemirjajo narode, nas v prvi vrsti zanima vprašanje, kakšen je prav za prav svetovni položaj in kaj iz njega sledi za nas?

Pripominjamo, da so naša izvajanja pač izraz mnenja, kakršnega si človek ustvari ob čitanju in dojemanju najrazličnejših vesti, ki krožijo po svetu.

Svet v krizi

Prvo, kar lahko rečemo, je dejstvo, da je svet zabredel v hudo, v veliko in skoraj neizbežno krizo. Vzroki zanjo so približno isti kakor pred svetovno vojno. Boj za oblast, za gospodarsko premoč, to je jedro vsega spora. To jedro mednarodna diplomacija obdaja z bolj ali manj svetlimi in zapeljivimi lupinami. Seveda je vse to samo krinka. Ko odstraniš lupino, se ti pokaže povsod približno isto jedro.

Drugo gorje današnje dobe je zmotna in kvarna podmena (teorija) o posebnih pravicah nekaterih narodov. Ta teorija je povzročila že nešteto gorja. Zaradi nje je preteklo morje krvi in solza, zaradi nje je bilo uničenih za milijarde gmočnih dobrin.

Razumljivo je, da ob taki teoriji mora priti do spora in spopada. Nihče ne bo sam in prostovoljno priznal sam sebe za manjvrednega in se brez borbe podredil drugemu. Kdor bi to storil, bi se sam obsodil na smrt. Kolektivnih narodnih samomorov pa doslej zgodovina civiliziranega človeštva še ne pozna.

Tretje gorje izvira iz drugega. Narodi, ki se smatrajo za izvoljene in izbrane, nočejo de-

lati. Kolikor in kar delajo, je vse podrejeno enemu samemu cilju: Vladati drugim! Za tako vladanje pa je treba sile, ki se da vzdrževati samo z nasiljem. Iz tega izvira za te narode gospodarska stiska, iz katere si zopet ne morejo pomagati drugače, ako se nočejo sami sebi izneveriti, kakor z nasiljem, z napadanjem, torej z vojno.

Zadnji — ali morda celo prvi vzrok napetosti v sedanjem mednarodnem položaju pa je borba med vedno močnejšim slovansvom in njegovimi nasprotniki. Po tisku vsega sveta se vse bolj pogosto pojavljajo statistični pregledi, ki na podlagi suhih števil dokazujejo, kako naglo slovanski živelj narašča in se množi. Medtem ko si morajo drugi narodi umetno pomagati z izjemnimi zakoni in odredbami, da ohranijo prirastek rojstev vsaj na kolikor toliko zadovoljivi višini, se Slovani brez teh pripomočkov in marsikje v skrajno neugodnih razmerah zelo hitro množimo. Z drugo besedo se to pravi, da smo izmed vseh civiliziranih narodov belega plemena ohranili največ življenjske sile.

Za nas je to dejstvo poročilo bodočnosti, mnoge pa grize in razjeda kakor črv. Seveda tu ne bo pomagala nobena jeza; kajti proti zakonom narave je vsak uspešen boj nemogoč.

Slovanska zavest

Zanimivo je, da so evropska ognjišča sporov in sedanje napetosti povsod ob dotiru drugih življev s slovanskim. Tako je pri vprašanju Gdanska, ki že toliko časa vznemirja svet, tako je tudi drugod. Značilni so glasovi, ki so se proti koncu zadnjega tedna pojavili v svetovnem tisku in pravijo, da je Gdansk samo pretveza za prikrivanje važnejših in pomembnejših sporov zaradi evropskega jugovzhoda. In ta je — slovanski.

Kakor hitro vemo, da se težišče evropskih dogodkov pomika tako neposredno v našo bli-

žino, tudi lahko čutimo resnost položaja. Ta nam narekuje, da moramo biti pripravljeni. Kajti slovaške svobode si pač nihče pri nas ne želi, ampak hočemo ohraniti in utrditi svojo lastno svobodo, ki je bila ustvarjena s slovansko krvjo in nam jo more rešiti samo — slovanska zavest.

To je danes poglavito, vse drugo je sporednega, podrejenega značaja. Ako se bomo znali ravnati po teh spoznanjih, lahko z zaupanjem gledamo v bodočnost, pa naj se nam ta bliža z žitnim klasjem ali s topovi.

Kaj pravijo?

Novosadski »Dan« poroča, kakšno mnenje je imel o Srbih bivši nemški cesar Viljem II., ko je leta 1916. prišel v Novi Sad. Pri tej priliki je po navedbi imenovanega lista med drugim dejal:

»Srečna in bogata je ta zemlja, toda ti Srbi so nam edina zapreka prodiranja v Vzhod. Ko bomo zmagali, bomo preselili Srbe južno od Save in Donave v afriški Kamerun, ostale Srbe z drugimi Slovani v Avstro-Ogrski bomo potem z lahkoto asimilirali.«

»Koroški Slovence«, edino glasilo našega življa v Nemčiji, objavlja nedavno o narodni zavesti pouk, ki bi bil tudi marsikomu v svobodni narodni državi pri nas bridko potreben. Takole piše imenovani list:

»Slovenci imamo veliko prednost, da se prav lahko učimo tuje jezike. Ta prednost se pa rada prelevi v grdo slovensko lastnost, da ob tujih jezikih preradi zanemarjamo materinščino in ji odkazujemo drugo, nižje mesto. Pretesne gospodarske vezi Slovencev z narodom sosedom dajejo nemščini tudi značaj posredovalnega jezika v gospodarstvu. Nemci, ki bi dobro obvladali slovenščino, so zelo redki. Nemcem darovitost za učenje tujih jezikov že po naravi in njihovem značaju ni dana. Znanje državnega jezika v Veliki Nemčiji je za vsakterega Slovenca neobhodno potrebno. Za naše kulturno žitje, za razvoj naravne inteligence slovenskega človeka, za njegov duševni in duhovni napredek pa je nujno in brezpogojno potrebna materinščina. Koroški Slovenci, nikar in za nobeno ceno ne zanemarjamo svoje slovenske govornice! Kdor je zaigral svoj materni jezik, je zaigral svojo in svojih potomcev inteligenco in resnično kulturnost. Kar je v življenju najdragocenejše in najsvetejše — značaj, razsodnost, plemenitost, pogled v svet, to nam zamore posredovati izključno samo naša slovenska materna govornica.«

Tolovaji pod ključem

Celjskim orožnikom se je posrečilo aretirati nevarno morilsko ih tatiško družbo, ki je več let ropala, kradla in ubijala po Savinjski dolini. Z njihovo aretacijo so pojasnjeni umori pri Ocvirkovih v Medlogu pri Celju in umor v Šeščah ter nešteto tatvin po Savinjski dolini.

V civilno oblečena sta celjska orožnika najprej aretirala v planinski koči na Pohorju morilec Grebenska. Po kratkem zasliševanju na orožniškem poveljstvu v Celju je uspelo majorju orož. čete Vindakijeviču dobiti morilčevo priznanje za umor gostilničarja Ocvirka in njegove žene v Medlogu pri Celju in za umor mlinarja Franceta Janše in njegove žene v Šeščah. Morilec je izdal tudi svoje pajdaše. Orožništvo je takoj aretiralo Andreja in Avgusta Zganka ter njegovega zeta Arha.

Razbojnike so nato vozili z avtomobilom iz kraja v kraj, kjer so izvrševali svoja zločinstva. Povsod so morali pokazati, kako so zločine izvršili.

Orožništvu v Celju gre posebno priznanje, da je napravilo konec razbojniški tolpi in osvobodilo ljudstvo Savinjske doline pred nevarnimi zločinci, ki so strahovali to našo najlepšo dolino. Prebivalstvo se je globoko oddahnilo in pričakuje pravične obsodbe zverinskih razbojnikov.

Rezultati z dirk na Krškem polju

Pri otvoritveni dirki »Krško« je prispel prvi na cilj Ivan Lipej z Bizeljskega na Mojici, nato pa po temle vrstnem redu: Anton Vahčič iz Leskovca, Kalin, ože z Bregane in Kerin Franc iz Sv. Križa.

Pri »Dirki dravske banovine« je bil rezultat takle: Franjo Diseljak iz Zagreba, Hubert Križanec, Ivan Lipej, Polc Darko in Franjo Plaucir.

Zagrebska jahalna šola se je pri tekmi brez zaprek na 1800 m izkazala takole: 1. mesto Viljem Stanjko, Jurašek Ivan, Marija Reiserjeva in Dolly Königova.

Pri ponovitvi »Dirke dravske banovine«, ki je nato sledila, so bili doseženi tile rezultati: Lipej, Klaucir in Darko Polc.

Pri Internacionalni enovprežni dirki so se vrstili zmagovalci, oziroma dirkači takole: prvo mesto je zasedel Edo Funk, dalje pa Jože Krajner, a tretje Jovo pl. Dvopučič.

Posebno zanimanje je vzbudila tekma »Dolenjsko« s temle rezultati tekmovalcev: Škof Karel, Mencin Jože, Kalin Jože in Turk Ivan.

Tretja heat vožnja dirke »Dirke dravske banovine« je dala tale rezultat: Lipej, Kiseljak, Križanec in Darko Polc.

Pri Kmetiski jahalni galopni dirki so se zmagovalci razvrstili s temle rezultatom: Košak France, Mencin Jože, Košak Janez. Četrto mesto pa si je priboril Janez Turk.

Predzadnja dirka, posvečena spominu Warrena Lipitta je dala sledeči rezultat: Funk in Kiseljak, Lipej in Krajner in Križanec ter Kalin.

Zaključno točko so izvedli Zagrebčani iz jahalne šole s temle rezultatom: Stanko Viljem, Franker in Marija Reiser.

Po končanih konjskih dirkah so se vršile še kolesarske tekme naših kmetjskih fantov. V prvi skupini sta odnesla prvenstvo Leopold Bučar iz Bregane in Ivan Štingl iz Krškega, v drugi skupini Miha Granec iz Hrastja in Rudolf Miler iz Mrtvic.

Kakor smo omenili že v zadnjem poročilu, je prireditev na Krškem polju kljub zunanji skromnosti uspela nad vse pričakovanje lepo in sijajno.

Občni zbor vojnih žrtev

V nedeljo dopoldne se je v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani vršil občni zbor oblastnega odbora Združenja vojnih invalidov, ki je bil zelo številno obiskan in je pokazal izredno zanimanje vojnih žrtev za vsa pereča vprašanja.

Občnega zbora so se udeležili tudi brigadni general Dedič, v zastopstvu komandanta divizije kapetan Mikič, zastopnik banske uprave, zastopnik mestne občine in zastopniki raznih drugih uradov in korporacij.

Zborovanje je bilo zelo živahno in razgibano, na koncu pa je bila sprejeta resolucija, v kateri zborovalci zahtevajo, da se nujno izdajo in uveljavijo vsi pravilniki, da bodo tako vojne žrtve prišle do svojih pravic, zajamčenih z novo invalidsko uredbo.

Uredba naj se izpopolni, da bodo tudi invalidi-bolniki pravilno zaščiteni.

Vojne vdove bolezenskih invalidov, ki so umrli po 17. maju 1923 zaradi bolezni, dobljenih na bojišču, naj se priznajo za vdove padlih bojevnikov z vsemi pravicami, ki izvirajo iz tega.

Vojni okrogli naj začno s pregledi, pri katerih morajo biti civilni zdravniki iz vrst zaščitnih.

Pri banski upravi naj se ustanovi poseben invalidski oddelek.

Razen tega poziva resolucija Oblastni odbor na borbo za povrnitev vseh invalidskih domov, ki naj preidejo v last Invalidskega fonda; zahteva spremembo in dopolnitev nekaterih paragrafov sedanje uredbe in zadostno dotacijo protne delavnice v Ljubljani.

Gasilski kongres

V nedeljo se je začel v Ljubljani II. jugoslovanski gasilski kongres, na katerega so v velikem številu prihiteli v našo metropolo številni gasilci iz vse države.

Kongres so začeli z mašo zadušnico za pokojne gasilce, nato pa se je močna deputacija gasilcev poklonila na pokopališču pri Sv. Križu prvoboriteljema gasilstva, pokojnemu F. Barletu in Josipu Turku.

V realni gimnaziji v Vegovi ulici je bila v nedeljo dopoldne odprta gasilska razstava, ki je zelo izpopolnjena in pregledno kaže razvoj slovenskega gasilstva od prvih početkov do najnovejših dni.

Razstava je ves dan privabljala veliko število gledalcev.

Dopoldne so se na Stadionu vršile tekme gasilcev, zvečer pa je bila v Unionu slavnostna seja gasilske zajednice.

V ponedeljek in torek so se nadaljevala strokovna zborovanja in druge kongresne prireditve, namenjene širjenju in poglobljanju človekoljubne gasilske misli med vsemi plastmi naroda.

Gostje z juga so porabili to priliko, da so si v številnih skupinah ogledali lepoto naše Gorenjske, zlasti Bled in Bohinj. Bili so vsi navdušeni in so se s priznanjem izražali ne le o lepoti naše ožje domovine, ampak tudi o čistoči in gospodarski naprednosti naših vasi in kmetjskih domov.

V sredo je bilo žrebanje gasilske loterije, ki so ga srečni dobitniki nestrpno pričakovali.

Upajmo, da je gasilski kongres v veliki meri dosegel svoj namen in zlasti bratom z juga pokazal, da živi na slovenski zemlji svobodoljubni narod, čegar srce utripa v požrtvovalnosti do bližnjega in v ljubezni do skupne in resnično svobodne Jugoslavije, ki jo v miru in viharju z besedo in dejanjem pozdravlja tudi naše gasilstvo z iskrenim: Na pomoč!

Pazimo na vohune

»Narodna odbrana« opozarja javnost, naj bo v teh resnih in hudih časih pozorna na delovanje različnih temnih elementov in plačanih vohunov. »Poznamo dve vrsti vohunov: tuje in domače. Tuji vohuni opravljajo svoje odvratno opravilo v tujih državah po svoji poklicni dolžnosti, ali pa iz rodoljubja, domači pa služijo svojim tujim delodajalcem samo zavoljo materialnih koristi. Velike države in narodi plačujejo ravno med malimi narodi in državami, ki jih hočejo spraviti pod svoj vpliv in svojo moč, na stotine črnih duš. Nekatere od teh izdajalskih duš so dobesedno plačane z denarjem, dočim se druge zadovoljujejo z različnimi koncesijami, zastopništvom in drugimi posli, ki jim donajajo materialne koristi. So pa tudi ljudje, ki služijo tujcem zaradi ničvrednih odlikovanj in papirnatih pohval. Ti ljudje raznašajo vesti in izmišljotine tuje propagande in zanašajo med naš narod nemir in nezaupanje v lastno moč in sposobnost. Opozorjamo javnost, naj bo pri takih vesteh čim bolj previdna, ker z njihovim nadaljnjim razširjanjem škoduje samo sebi in svoji državi.«

Doma in drugod

**Nj. Vel.
kralj
Peter II. na
Triglavu**

Pretekli teden je napravil naš mladi kralj turo na Triglav. Spremljali so ga njegovi sošolci in predsednik Slov. planinskega društva g. dr. Pretnar. Na vrhu Triglava je imel Nj. Vel. kralj krasen razgled na vse strani.

Hrvatsko vprašanje,

ki bi se moralo po napovedi beograjskega in zagrebškega časopisja že pretekli teden rešiti s sporazumom med dr. VI. Mačkom in Dragišo Cvetkovičem, je še vedno odprto. »Hrvatski dnevnik« je objavil že nekaj optimističnih člankov in izražal upanje, da bo sporazum v kratkem podpisan. Sredi preteklega tedna pa je napisal zopet nekaj pikrih besed in izgleda, da je sporazum odgođen in da se bo to vprašanje reševalo šele po povratku predsednika vlade g. Dragiše Cvetkoviča iz Italije.

»Hrvatski dnevnik« pravi v tej zvezi takole: »Vesti o skorajšnjem sporazumu in o bližnjem nastopu Hrvatov pri državnem krmilu so posebno vplivale na tiste ljudi, ki jim je ljubezen do oblasti že menda kar prirojena. Nekatero naše organizacije v Zagrebu so naravnost zasute od prošelj teh ljudi za sprejem v članstvo stranke. Ponujajo se danes vsi mogoči ljudje in pilpogačice, ki so bili še do včeraj v vrstah naših nasprotnikov. Zaradi vsitljivosti teh fičfiričev se pošteni hrvatski ljudje upravičeno razburjajo, najsi so lahko uverjeni, da nihče med njimi ne bo nikoli igral kako vlogo v naši stranki, v kateri ni prostora za vetrogončiče.

Dogodki pa se v zadnjem času tako razvijajo, da bodo imeli pravi in nesebični hrvatski rodoljubi ponovno priliko pokazati svojo vrednost, načelnost in borbenost. Nastopila bo taka situacija, da bodo pobegnile vse pilpogačice in se umaknili vsi vetrogončiči. Ostala bo samo večina poštenega organiziranega hrvatskega naroda, ki ne bo nikoli izpustil usode iz svojih rok. Hrvatski narod bo sprejel vse te dogodke tako, kakor to pristoja organiziranemu, politično zrelemu in odločnemu narodu. Ni je stvari, ki bi ga lahko vrgla iz ravnotežja ali zaustavila v njegovi borbi za svobodo in pravico. V našem slovarju ni besed: strah in pesimizem.«

Predsednik vlade

Dragiša Cvetković se je odpeljal koncem preteklega tedna v Italijo. V Trstu si je ogledal delavske in mladinske organizacije ter razne socialne ustanove.

Dr. Branko Čubrilović

narodni poslanec in zemljoradniški prvak iz Banje Luke se je mudil pretekli teden več dni v Ljubljani. Razgovarjal se je v predsedstvom banovinskega odbora JNS. Obiskal je tudi biv. nar. poslanca Albina Komana in si ogledal njegovo kmetijo.

Zveza kmetijskih zbornic

je bila osnovana s sedežem v Beogradu. Na ustanovni skupščini so bili navzočni zastopniki vseh banovinskih kmetijskih zbornic in ministr-

Resolucija vinogradnikov

Vinogradniki, zbrani na sestanku v Mariboru dne 25. julija 1939. v zadevi nove uredbe o viničarskem redu, obelodanjene v Službenem listu št. 57 z dne 19. julija 1939., so po vsestranski debati sprejeli soglasno sledečo

resolucijo

1. Uredba je postala zakon ne da bi se upoštevale upravičene zahteve širšega kroga vinogradnikov kot izkušenih gospodarjev.

2. Uredba se samo na videz nanaša na vso dravsko banovino, v resnici pa velja samo za en del banovine.

3. V čl. 23. naše ustave je določeno, da je delo in sklepanje pogodb v gospodarskih zadevah svobodno, oblast pa ima samo posredovalno pravico. To načelo je prekršeno v §§ 4.—10. in 42. novega viničarskega reda in ga ne more spremeniti § 91. fin. zakona za leto 1939./40.

4. Zakon o zaščiti delavcev izrecno izvzema kmetijske delavce, na katere se ne nanašajo minimalne mezde, niti delovni čas, niti nadure. Novi viničarski red pa uvaja minimalne mezde, nadurno delo in delovni čas ter je s tem v nasprotju z določbo zakona o zaščiti delavcev.

5. § 17. daje viničarjem triletno stalnost, čeprav te stalnosti nima noben kmetijski delavec, niti noben kmetijski strokovnjak in sploh noben stan v naši državi, pa četudi z akademsko izobrazbo. Dobrega delavca ni še noben gospodar odpustil iz svojeglavnosti in so tako z uredbo dobili stalnost samo delamržni in slabi delavci. S stališča praktičnih vinogradnikov se vprašuje-

mo, kakšno bo delo tistega delavca, ki bi vedel, da ga delodajalec ne sme odpustiti?

6. Uredba je pretesna, ker so obdelovalne in življenjske prilike različne, ne samo krajevno, ampak tudi pri poedinih posestvih in se ne da spraviti v sklad niti s potrebami viničarja niti vinogradnika.

7. § 40. novega viničarskega reda odreja, da vsak lastnik vinograda, ki po svojem poklicu ni kmet, plača v korist viničarskega sklada pavšalni znesek. Ta pavšalni znesek ni predviden v proračunu dravske banovine za leto 1939./40, g. finančni minister ga ni mogel odobriti in je zaradi tega v smislu čl. 95. ustave nemogoče pavšal pobirati, dokler niso za to podane zakonite podlage.

Z gospodarskega stališča so predpisi uredbe birokratska zapreka za svobodni razmah vinogradništva in težka in nepotrebna obremenitev vinogradnika, za viničarski stan pa bi znala biti usodna.

Vinogradniki soglasno zahtevajo, da se navedena uredba v celoti razveljavi, v bodoče pa da se tako za njih važna vprašanja ne sklepajo brez njih.

Ko prečitata KmetSKI list, dajte ga lepo v žep in pokažite ga sosedu. Opozorite ga na važnejše članke, ki so pisani v duhu kmetškega pokreta. Ne bo vam treba tega ponoviti trikrat, pa boste imeli pridobljenega novega naročnika za prihodnje leto.

Predno
greš spat
čisti zobe
Sargov
KALODONT
proti zobnemu kamnu

stva za kmetijstvo. Proračun Zveze kmetijskih zbornic bo znašal za prihodnje leto 296.000 din. Za predsednika je bil izvoljen Milan Badžak, nar. posl. in član dunavske kmetijske zbornice.

Jugosl. nacionalna stranka

Dr. Albert Kramer je obiskal začetkom preteklega tedna dr. VI. Mačka v Kupincu in se z njim dalj časa razgovarjal.

Predsednik JNS g. Peter Živković se je v četrtek pripeljal iz Rogoške Slatine v Ljubljano, kjer se je sestel z nekaterimi člani banovinskega odbora stranke in nato nadaljeval pot na Bled. Po krajšem razgovoru s prijatelji se je odpeljal nazaj v Rogoško Slatino.

V Slovenjem Gradcu

se je vršilo preteklo nedeljo zborovanje sreske organizacije Jug. nac. str. in Omladinske organizacije. Poročala sta tov. Milan Mravlje in Andrej Uršič.

Kaj se godi po svetu

V Solnogradu

se je nedavno vršil sestanek italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana in nemškega zunanjega ministra Ribbentropa. Nekateri so pričakovali, da se bo po tem sestanku mednarodni položaj nekoliko ublažil ali se vsaj razčistil, vendar se to ni zgodilo.

O razgovorih ni bilo izdano nobeno službeno poročilo. Ve se le, da sta se oba diplomata razgovarjala v glavnem o Gdanskju.

Kakor je znano, obstoja med Nemčijo in Italijo v zavezniški pogodbi tako zvana »konzultativna klavzula«, to se pravi, da je vsak zaveznik v primeru vojne dolžan pomagati drugemu šele tedaj, ako je prej dobil pristanek zaveznika za skupno akcijo.

Nekateri spričo tega sklepajo, da je Nemčija na tem sestanku hotela dobiti pristanek Italije za skupen nastop proti Poljski glede Gdanska.

Nesoglasja

Kakor rečeno, ni bilo o vsebini razgovorov izdano nobeno službeno poročilo in zato ni mogoče zanesljivo govoriti o njih. Kljub temu izražajo del svetovnega tiska domnevo, da sta mnenji obeh zaveznic glede Gdanska različni. Italija ba- je zastopa pomirjevalno stališče in zatrjuje, da vojne zaradi Gdanska ne bi bilo mogoče opravičiti.

Koliko je na tem resnice, koliko pa samo ugibanj, bodo pokazali dogodki bližnjih dni.

Pri Hitlerju

Po solnograškem sestanku je sprejel oba diplomata še kancelar Hitler v Berchtesgadenu. Tudi o vsebini razgovorov z nemškim kancelarjem ni bilo izdano nobeno uradno poročilo.

Konferenca petih velesil

Po zatrjevanju francoskega časopisja so se zastopniki Italije in Nemčije v Solnogradu in Berchtesgadenu zedinili v tem smislu, da predlagajo sklicanje konference petih velesil: Nemčije, Italije, Anglije, Francije in Poljske na nevtralnih tleh. Ta konferenca naj bi skušala na miren način rešiti vsa sedanja sporna vprašanja. Sodelovanje Rusije pri tej konferenci obe totalitarni državi že v naprej odklanjata.

Italijanski manevri

V pokrajini ob reki Padu (Po) v Italiji so se vršili veliki manevri italijanske vojske, ki naj bi pokazali udarno in obrambno moč itali-

janske oborožene sile. Manevrom je posvečalo časopisje evropskih velesil veliko pozornost in je prav različno tolmačilo njihov pomen in namen. Nemški tisk med drugim pravi, da bo velik postranski uspeh teh manevrov, ako bodo zamašili usta tistim, ki omalovažujoče govore o italijanski armadi.

Anglija

Angleški tisk zagotavlja, da je Anglija v pogledu Gdanska pripravljena na vse mogoče manevre s strani Nemčije, angleška vlada pa je že dala razumeti Rimu in Berlinu, da se ne bo dala varati z nobeno šahovsko potezo.

Hkratu angleški tisk ponavlja trditve, da je izselitev južnotirolskih Nemcev nekaj predujem na zelo pomembne usluge, ki jih Nemčija pričakuje od Italije. Poleg tega še vedno zatrjuje angleški listi, da sta Nemčija in Italija zahtevali od Madžarske svoboden prehod nemških in italijanskih čet po madžarskem ozemlju, če bi prišlo do spopada s Poljsko ali kako drugo evropsko državo na jugovzhodu.

Hitler—Mussolini

V Berlinu zatrijujejo, da pride še ta mesec do sestanka med Hitlerjem in Mussolinijem. Na tem sestanku bodo določene vse podrobnosti o skupni vojaški akciji Nemčije in Italije.

Kot kritične dni označuje svetovni tisk zadnje dneve avgusta in prve septembra. V Nemčiji baje z vso resno stjo razpravljajo o razdelitvi Poljske, pri čemer gre zlasti za poljsko Šlezijo.

Turčija in Romunija

sta sklenili za primer vojne vojaško zvezo. Romunski kralj Karol je v spremstvu prestolonaslednika Mihajla z jahto prispel v Carigrad, kjer se je sestel s predsednikom Turčije Inenijem.

Sestanek je imel velik političen pomen. Za primer, da bi postala Romunija žrtev neizzvanega napada, ji je Turčija zagotovila vso pomoč.

Po vrnitvi romunskega kralja v domovino je bila pod njegovim predsedstvom v Sinaji izredna seja ministrskega sveta, na kateri so po proučitvi mednarodnega položaja sprejeli važne sklepe za obrambo romunskih meja.

V Moskvi

so se začela pogajanja med predstavniki Rusije na eni ter Francije in Anglije na drugi strani za sklenitev vojaškega pakta.

Seje se vrše po dvakrat dnevno in po dosedanjih poročilih potekajo ugodno. Po soglas-

nih angleških in francoskih poročilih je v najkrajšem času pričakovati popoln sporazum in končno sklenitev zveze.

Druge manjše države, ki so bile povabljene k tem pogajanjem, se jih udeležujejo deloma po svojih vojaških atašejih, deloma pa so angleškimi in francoskim zastopnikom poverile varovanje svojih interesov.

Nj. Vis. kraljevič Tomislav je prevzel pokroviteljstvo nad II. gasilskim kongresom, ki se je te dni vršil v Ljubljani in o katerem poročamo v današnji številki.

Amerika — Rusija

Prezident Roosevelt je po ameriškem veleposlaniku v Moskvi, Lawrenceu Steinhardtju izročil osebno pismo za Stalina, v katerem predlaga čim tesnejše sodelovanje Amerike in Rusije na Daljnem vzhodu proti japonski ekspanzivnosti.

V ta namen ponuja Roosevelt Rusiji ameriška jamstva za primer rusko-japonskega spopada, toda pod pogojem, da Rusija čim prej sklene zvezo z Anglijo in Francijo. V tem pismu Roosevelt obljublja tudi pomoč Kitajski v borbi proti Japoncem.

Kakor hitro bo podpisana trozvezna pogodba Rusija-Anglija-Francija, je Roosevelt pripravljen poslati v Moskvo posebno delegacijo za sklenitev ameriško-ruske zveze.

Rooseveltovo pismo je v Moskvi, pa tudi v ostalem svetu napravilo močan vtis in je verjetno, da bo v veliki meri pripomoglo pri novem oblikovanju vseh političnih mednarodnih vprašanj.

Spodaj levo: Japonska poslanika v Berlinu in Rimu Ošima in Sivatori imata dokaj zaslug za sklenitev japonsko-nemško-italijanske vojaške zveze. — V sredi: Italijanski kralj in cesar se pogovarja med manevri, o katerih poročamo v današnji številki, s šefom generalnega štaba generalom Parianijem in maršalom Balbom. — Desno: Francosko vojaško odposlanstvo v Moskvi (od leve na desno): korvetni kapitan Willoume, letalski stotnik Sovieche, general Valin in general Boumeno. Na skrajni desni poveljnik Cresp.

Mladina na vasi

Praznik dela v Prekmurju

Naša lepa panonska dežela je v nedeljo, dne 6. avgusta tako mogočno in dostojanstveno manifestirala kmetškemu delu in slovenski zemlji, kakor še nikdar doslej. Ze ob 8. uri zjutraj pričinja prihajati kmetska mladina iz širokih ravnih Prekmurja in goričkega gričevja na postajo v Murski Soboti, da pozdravi in sprejme svoje goste. Točno ob 8.55 je prispel vlak s tajnikom Zveze kmetških fantov in deklet tov. Ivanom Nemeem in predsednikom ptujskega okrožja kmetških fantov in deklet tov. Joškom Tomažičem. Na peronu so se dvignile kose in grablje v pozdrav, godba pa je zaigrala »Zeleni prapor«! —

Takoj nato se je pričela pod vodstvom tovarišev Titana in Kovača organizirati povorka, ki je že na postaji vzklikala svoji slovenski zemlji, ki se niti za ceno krvi ne more odstopiti tujcu. V dolgi vrsti so zavihrale zelene zastave, kosci in grabljice pa so dostojanstveno korakali po mestu, ki se je divilo vstajajoči kmetski mladini. Ko je povorka zavila mimo »Delavskega doma«, so se klici spremenili v grmeč orkan navdušenja in borbenosti za pravico, svobodo, za veličino našega naroda. Kakor železni premikajoči stebri so izgledali fantje in dekleta, ki so s svojim visoko dvignjenim orodjem poudarili, da naša severna meja hoče samo svoje, svojo svobodo in svoj jezik.

Ob 10. uri je prispela povorka na tekmovališče, kjer je množico pozdravil tov. Ernest Titan in podal besedo Zvezinemu tajniku tov. Ivanu Nemeu.

Današnji praznik dela, je rekel govornik, ni samo naroden praznik, ki naj trudno telo poživji za novo delo; ne, današnji praznik je mejnik v zgodovini našega Prekmurja, ki se je odločno vzbudilo in danes govori vsemu svetu, da naš kmetski človek ni samo hranilec svoje zemlje, ampak tudi jezika in vseh narodnih lepote. Prekmurska kmetska mladina danes odločno manifestira svobodi in svoji sveti slovenski zemlji, ki mora večne čase ostati naša v veliki Jugoslaviji doli do Črnega morja.

Množica je nato bučno pritrjevala govorniku, tov. Titan pa je dopoldanski program zaključil in pozval ljudstvo na popoldansko tekmo koscev.

Takoj v popoldanskih urah so se pričele valiti množice in se zbirati okrog tribune. Ob 3. uri so prispeli tudi Zvezin tajnik Ivan Neme, predsednik ptujskega okrožja Joško Tomažič, predsednik prekmurskega okrožja Titan Rudi; potem Ernest Titan, Štefan Kovač, predsedniki Društev kmetških fantov in deklet, zastopniki učiteljev in prekmurskih visokošolcev.

Godba je zaigrala državno himno, ki jo je množica poslušala odkritih glav, nato pa je spregovoril v jedrnatih besedah predsednik domačega Okrožja tov. Rudi Titan. Rekel je, da danes vsa mladina Prekmurja v duhu sodeluje z nami, da se je danes ves naš narod dvignil k pravemu vstajenju po onih načelih, ki so jih sejali nesmrtni velikani Radič in Stambolijski (burno odobravanje). V vznešenih besedah je nato spregovoril predsednik ptujskega okrožja tov. Joško Tomažič, ki je s svojim programatičnim govorom vzbudil veliko zanimanje tudi pri starejših kmetških borceh. Počasi, toda odločno so padale besede in zadele v jedro našega kmetškega človeka. Govornik je žel za izvajanja toplo priznanje. Nato sta pozdravila kmetsko mladino zastopnika učiteljev in prekmurskih akademikov, ki ju je ljudstvo skoraj frenetično pozdravilo. Sledili so nato govori predsednikov Društev kmetških fantov in deklet, tov. Balleka, Flisarja, Kucharja itd.

Predsednik okrožja je nato podal besedo Zvezinemu delegatu tov. Ivanu Nemeu, ki je mno-

žico razgibal kakor valujoče morje in jim z v srce segajočim govorom obrazložil napore mladega rodu, ki hoče vsem delavnim ljudem priboriti lepšo bodočnost. Današnji praznik kmetškega dela bo prikazal poleg trdote tudi vso lepoto in vso silo, iz katere prihaja največja sila sveta — kruh. Zaradi tega kruha, zaradi moči in zdravja našega rodu, zaradi naše besede in jezika, zaradi vstajenja vseh nevednih smo se danes zbrali, da na severni meji postavimo trd mejnik mi kmetski borci, mi, ki bomo z našimi žulji branili svojo slovensko zemljo in vso domovino.

Govornik je žel za izvajanja tako iskreno pritrjevanje, kakor je tudi iz srca s povzdignjeno roko vzkliknil: Tam daleč za goričkimi griči živi naš rod, toda kri naših sinov teče v tujini za koristi tujca. Rešimo našo kri, ohranimo jo sili in slavi lastnega naroda.

Kmalu nato je sledila tekma koscev, ki jo je ljudstvo gledalo z izrednim zanimanjem. Nekaj časa so gledalci opazovali potek s ceste, nato pa je vsa množica vdrila na tekmovališče, da bi od bliže videla kosce tekmovalce. Med akordi godbe so se slišali vzkliki koscev, ploskanje množice, ki je vsakemu tekmovalcu po-

Kmetska mladina — naš ponos

Kmetska mladina je sredi vseh viharjev, sredi vse nejasnosti in negotovosti, ki je je polna naša doba, glasnik nove in lepše bodočnosti.

Ponosno veselje prevzema človeka, ko gleda tekmovalne prireditve naše vrle kmetske mladine. Kakor pravi borec korakajo naši fantje in dekleta ter korak za korakom podirajo okove presodkov, ki so toliko stoletja tlačili našega kmeta in mu ovirali napredek.

Priznati je treba, da je v veliki meri prav po zaslugi te mladine slovenska vas v zadnjih petnajstih, dvajsetih letih doživela duhovni preporod, s kakršnim ni mogel slovenski predvojni človek na kmetih niti sanjati.

Vedno bolj živa postaja zavest, da je kmetsko delo častno in nujno. Iz te zavesti se rode dragoceni sadovi.

Slovenski kmetski človek začinja samostojno misliti in kritično gledati ter presojsati vsa dogajanja okrog sebe. Vsiljeno varuštvo bolj in bolj gineva. In to je prvi pogoj do resnične osamosvojitve.

Po drugi strani začinja naš kmetski človek misliti socialno. Vas ni več sama zase enota, ampak le edinica, temeljna celica v stavbi vsenarodne skupnosti.

Prepričani smo, da bo mladina v tem svojem idealnem prizadevanju žela še obilo lepih in trajnih uspehov, ki bodo slovenskemu narodu pripomogli do res človeškega položaja v družbi. Klic po skupnosti je vedno bolj živ, je vedno bolj glas in prodira zmeraj globlje v dojemljiva kmetska srca.

Prav je označil delo slovenske kmetske mladine in njene ideale predsednik Zveze kmetških fantov in deklet tov. Ivan Kronovšek v svojem govoru o priliki slovesne otvoritve Doma Matije Gubca pri Sv. Juriju, ko je dejal:

»Doslej je bilo kmetsko življenje ena sama vrsta trpljenja in borbe za obstanek. Od borbe za zemljo, za kosček kruha pa vodi borba za svobodo kmetškega človeka. V svojem gibanju se kmetska mladina upira krivici ter zbira v svojih vrstah vse one, ki nočejo več kriviti svojega hrbta in hlapčevsko upogibati svojih glav, temveč hočejo kot ponosni in enakovredni člani narodnega občestva služiti kmetškemu stanu, narodu in državi. Organizirana kmetska mladina

Žmehča vodo
in razkroji nesnago

Ženska hvala

sebej ploskala, po končani tekmi pa je vse valovanje ljudstva odšlo na veselični prostor. Zejni so bili ljudje, bila je huda vročina, toda — ni bilo mogoče vseh postreči, ni bilo za vse prostora, morali so domov. Prekmurje pa je reklo svojo odločno besedo!

kuje novo slovensko vaško skupnost, ki edina more ozdraviti razmere, odrezati škodljivo razbitost ter v slogi dvigniti slovensko podeželje na višjo raven. Vse kar dela kmetska mladina, dela po svoji lastni pameti, brez jerobstva in tujega botrovanja, vse po svoji čisti vesti in poštemu srcu. Ponosni Dom Matije Gubca bo sedaj Slovenskim goricam žarišče, okoli katerega se bo zbirala mladina, bo pa tudi mogočna narodna trdnjava, ki bo zvesto varovala vse, kar je našega. Tu bodo rasli mladi narodnokmetski borci, ki ne bodo s pomišljali, kadar bo treba s pogumnim srcem in fantovsko korajžo braniti slovensko zemljo in Jugoslavijo.

O slavnosti sami smo izčrpno poročali že v zadnji številki. Tale odlomek iz govora pa na nam priča, da je naša kmetska mladina na pravi poti in se z vso resnostjo in iskreno ognjevitostjo pripravlja na prevzem in izvršitev naloga, ki jo čakajo.

Viniško kolo, prizor z nedavnih festivalskih slavnosti v Mariboru.

Sv. Jurij ob Ščavnici

Tukajšnje Društvo kmetijskih fantov in deklet se je v soboto 5. in v nedeljo 6. avgusta udeležilo z nastopom narodnega festivala v Mariboru. Poleg drugih narodnih običajev, ki so jih prikazali Prekmurci, prebivalci vasi okrog Ptuja in iz Bele Krajine, je prikazalo dvajset članic in članov društva pod vodstvom tovariša Krefta Vladimira Štrjak, to je običaj, ki se vrši za časa pusta. Nastop ruse, slamnatega medveda in našemljenega moža je povzročil med gledalci veselo razpoloženje in ob koncu je občinstvo nagradilo nastopajoče z ploskanjem. Po uspelem izletu v Rogaško Slatino in na Donačko goro ter izredno dobro izpadli otvoritvi kmetijskega doma, je nastop društva na narodnem festivalu v Mariboru, znak, da društvo pridno vrši svojo kulturno-prosvetno nalogo.

Iz naših krajev

× V Spodnjih Gameljnah so odkrili strašen zločin. Kakih sto korakov od drugih gospodarskih poslopij so našli v seno zakopano truplo neznanega človeka, ki je že močno razpadalo. Glava je dvakrat prestreljena. Kdo je neznanec in kdo ga je umoril, o tem vrše oblasti vestno preiskavo.

× V Ragovem logu, novomeškem srezu, se je obesil Franc Malešič, okrog 40 let star zasebnik iz Gradaca. Vzrok samomora še ni pojasnjen.

Hiša z gostilno in trgovino je naprodaj v Kamenju v Bohinju. Poizvedbe pri Kmetijski posojilnici v Ljubljani.

× Državni uradniki si morajo po nalogu pristojnega ministrstva do konca meseca avgusta nabaviti protiplinske maske, ki stanejo 170 din.

× Od 20 na 40 milijonov dinarjev je povzela svojo delniško glavnicu tekstilna tovarna »Jugočeška« v Kranju.

× Nova naredba o zdravnikih. Minister za soc. politiko je izdal naredbo, po kateri mora vsak zdravnik služiti vsaj dve leti na kmetih ali v krajih, zlasti južnih, kjer je pomanjkanje zdravnikov.

× Delavska zbornica izplačuje podpore. Delavska zbornica je odobrila 3500 din kot prispevek za potovanje g. Prežlja v inozemstvo, »Slovenskemu delavcu«, glasilu Jugorasa v dravski banovini pa je naklonila 10.000 din.

× Za predsednika nemškega »Kulturbund« je bil na skupščini v Novem Sadu izvoljen dr. Josip Janko iz Petrovgrada.

× V Ptujju je v hiši Antona Čučka nastal požar, ki je povzročil okrog 200 tisoč dinarjev škode. Razen stanovanjske hiše je pogorelo več strojev, avto in drugih reči. Bajje je zažgal kdo izmed tistih, ki so prišli v Ptuj na minoritsko proslavo in so prenočevali v Čučkovem skladišču.

× Dohodki mariborske carinarnice so znašali v juliju 7,95 milijona din. Izvozne carine so dale le nekaj nad 72.000 din.

× Konkurz je bil razglašen nad premoženjem mlinskega industrialca Hermana Langa v Belem Manastiru. Lang je podedoval nad 3000 ha najboljšo orno zemljo in velik mlin, a je sedaj vse to propadlo.

× Nj. Vel. kraljica Marija in kraljeviča Tomislav in Andrej so prišli v sredo preteklega tedna v Ljubljano. Kraljica Marija je odšla v sanatorij, kjer je bila prijavljena za rentgenski pregled, ki je trajal eno uro. Za čas pregleda sta kraljeviča odšla v mesto in se ustavila v trgovini Krisper in Peko, kjer sta nakupila razne predmete. Prebivalstvo ju je ves čas navdušeno pozdravljalo, prav tako tudi kraljico.

× Šef Centralnega presbireja dr. Luković je bil upokojen, na njegovo mesto pa imenovan Boško Bogdanović.

× Nemški poslanec dr. Tischler je ponovno obiskal prosvetnega ministra ter zahteval otvoritev nemške gimnazije za vojvodinske Švabe ter jamstvo za vzgojo nemškega učiteljskega naraščaja.

× Beograjski dijaki, ki so preživeli počitnice ob Plitvičkih jezerih, so se na povratku ustavili v Zagrebu in se na grobu Stjepana Radića poklonili njegovemu spomenu.

× Družba »Silos« bo razpisala prvi dve licitaciji za zgradbo silosov, in sicer za silos v Pančevem in Šabcu. Kapaciteta vsakega silosa bo 1000 vagonov.

× Med turško in naše vlado je bil podpisan sporazum o izselitvi 270.000 Turkov iz naše države. Ta sporazum se seveda ne nanaša na muslimane jugoslovanske narodnosti.

× »Službene novine« so objavile uredbo o ustanovitvi umetnostnih šol. Po tej uredbi se spremeni ljubljanski konservatorij v visoko šolo, t. j. v glasbeno akademijo, sedanja srednja šola državnega konservatorija pa v srednjo glasbeno šolo pri Glasbeni akademiji.

× Nova tekstilna tovarna se je ustanovila v Ptujju. Nova tovarna bo zaposlovala 100 do 150 delavcev. Lastnik nove tvornice je A. Žigon. F. Stros pa bo zaradi nove tovarne zgradil v Ptujju barvarno in čistilnico.

× V Mariboru se je v Ehrlichovi tekstilni tovarni smrtno ponesrečil 35letni delavec Adolf Ješke. Zapletel se je v jermenje, ki ga je potegnulo s seboj in ga sukalo tako, da je bil ves zmrevarjen in mu je odtrgalo tudi glavo.

Iz tujine

■ Rusko posojilo. Ruska vlada je sklenila najeti večje notranje posojilo v znesku 6 milijard rubljev. Posojilo bo porabljeno za vojaške namene.

■ Strela je med nevihto udarila v Londonu v dežnik, pod katerim sta šla oče in hči. Oba sta bila takoj mrtva.

■ Turčija gradi nove železniške proge. V Turčiji bodo pričeli graditi novo železniško progo med Carigradom in Ankaro in še nekaj drugih železniških prog, ki bodo vezale Carigrad s severno obalo Male Azije.

■ Rusija bo dobavljala Poljski vojni material. Poljska vlada se je pogodila s Sovjetsko Rusijo za dobavo vojnega materiala. Mnogo vojnega materiala pa je Poljska naročila tudi v Angliji.

■ Radio postajo Društva narodov namerava odkupiti švicarska vlada. Društvo narodov že dalje časa ne uporablja svoje radio postaje.

■ Avstralija je svojo stalno vojsko povečala od 9 na 19 tisoč mož.

■ Iz Južne Tirolske se je dosedaj po angleških vesteh izselilo okoli 7000 nemških kmetov.

Iv. Nemeec:

MOLK

(Nadaljevanje)

Zadnje tri mesece je vsak večer molila iz vse duše, iz vsega srca, da bi se spravila z možem, da bi ne bilo drugih nesreč, toda nič ni pomagalo. Mica je bila skoraj jezna na Boga, ki ni hotel uslišati njene iskrene molitve.

Joža in Anka sta med tem prinesla novo balo in jo zbasala v omaro, Mica pa je stopila v kamro po kislega mleka in kruha.

Še enkrat bova morala prinesiti. Druge reči smo spravili v sod, ki so ga srečno potegnili iz kašče.

Le prinesita, Anka, in hitro pridita, jaz bom pripravila kislega mleka in kruha.

Burja je sedaj že precej ponehala. Deževne kaplje so posamezno padale in udarjale kot kladivo v okna, ker jih je zanašal veter. Južnemu vetru se je z vso silo uprl sever in v oblakih pričel nositi iskre na Hitrečev hlev. Mica je z novim strahom opazovala iskreči oblak, ki je padal naravnost na domačo streho. Izza ogla je z veliko naglico pribežal Hitrec in stopil po lestvi, da zapre vrata od hlevskega podstrešja. Iznad konjskega hleva je bila spravljena ržena slama in suha detelja, pa so iskre hitele tudi skozi odprtino na slamo. Med petim in četrtem klinom pa se je Hitrec v naglici zasuknil na klinu, spodrsnil in obvisel z glavo navzdol. Desna noga se je zataknila med peti in šesti klin, leva pa vzdrknila med petega in četrtega. Z levičo je zlezal do ramena med drugi in tretji

klin, da se niti premakniti ni mogel. Hitrec je hotel na ves glas zavpiti, naenkrat pa se je spomnil, da je Mica sama doma. Glas mu je zastal na robu grla, v glavo pa mu je šinila kri, da je kar šumelo v možganih in nekje okrog ušes.

Mati, mati, pomagajte očetu, je že na pragu vpil Joža in pomagal Anki odložiti culo.

Za pet ran, kaj je vendar zopet.

Mica je pogledala skozi vrata in opazila moža kako visi na lestvi z glavo navzdol. Prekrižala je roke in zamahnila v zraku.

To je pa res strašno! Letos menda ne bodo nesreče končale!

Hitro so stekli Hitrecu na pomoč, ki je grajoče hropel, lice pa mu je bilo krvavo in napeto kakor mehur. Anka se je oprla ob steno in držala lestvo, Mica je skušala privzdigniti moža navzgor, Joža pa je plezal po lestvi in izrinil z veliko težavo očetove noge. Počasi so ga nato spustili na tla. Joža pa je zopet splezal po lestvi in zaprl vrata od hlevskega podstrešja. V istem trenutku se je vsul cel klobuk žarečih isker, ki so počasi na vratih podstrešja in na zidu ugašale. Joža je jadrno skočil z lestve in moško rešil poslopje od preteče nevarnosti.

Hitrec je med tem že krepko stal na svojih nogah in s krvavimi očmi ogledoval zopet nove oblake isker, ki so se valile pod pritiskom severnega vetra in padale na njegovo streho.

Tudi Anka je žalostno gledala v iskreče čebele, v nosu jo je zaščegetal neprijeten vonj pogorišča. Njene modre oči so tako žalostno zrle v temno nebo, ki je njeno domačijo spre-

menilo v oglje! Kakor da bi se misli Anke in Mice srečale, kakor bi imele eno dušo, saj je o istih težavah potarnala Anka proti Mici: Vse poletje sem iskreno molila, da bi nas Bog obvaroval nesreče, da bi se žetev srečno poslovila, ker človek vendar mora prejeti za vse trpljenje neko plačilo! Mi kmetijski ljudje garamo, naše roke so okovane od žuljev in vendar niti kruha človek večkrat ne pridela. Letos je pšenica lepo rodila na naši njivi v Loki; vsi smo se veselili pogače, ki je sedaj v pogorišču med pepelom...

Strašna je božja šiba, najbolj strašna pa za nas, ki živimo z zemljo...

Anka! — ali ste postavili blagoslovljene šibe v pšenico, je skrbno vprašal Joža!

Mati so jih na vseh koncih zabodli, še celo v zelnik in v krompir.

Cudno...

Pravijo, da na polju koristijo, ne sme pa se jih dati na ogenj zaradi dima, ki služi kot prevodnik elektrike.

Kakšne elektrike?

I saj veš, kadar se zabliška in zagrmí! — Grom je elektrika, blisk je elektrika, ki po dimu kaj rad zdrkne v hišo. Tako se je danes zgodilo pri vas!

V šoli tako učijo, je dodala Mica in se ozrla v nebo.

Zaradi elektrike bi verjela kakor pravi Joža, na polju pa menda koristijo — takšne blagoslovljene šibe, vsaj škode ne napravijo, če jih človek postavi.

(Dalje.)

■ Nemško letalo »Hans Wendec« se je na potu iz Barcelone ponesrečilo. 9 potnikov in 3 možje posadke so bili ubiti. Med ubitimi je tudi nemški letalski ataše v Španiji.

■ Bolgarija je naročila za 8 in pol milijonov mark vseh vrst železniškega materiala v Nemčiji.

■ Skupina bolgarskih parlamentarcev v Moskvi. V Moskvo je potovalo 22 bolgarskih parlamentarcev, med katerimi je tudi brat predsednika vlade KJoseivanova. Parlamentarce je v Moskvi sprejel predsednik sovjetske vlade Molotov.

■ Orožje za poljsko armado. V poljsko luko Gdinjno prihajajo neprestano ladje z angleškim orožjem za Poljsko.

■ Tudi Amerika v borbi s špijoni. Francija je podvzela dalekosežne mere proti tujim vojunom in domačim plačancem, ki so po časopisu delali ugodno razpoloženje za sovražne države. Ti plačanci so prejeli za svoj izdajalski posel nad 300 milijonov frankov. Za Francijo je prišla Anglija z odredbo o izgonu vseh irskih teroristov. Zadnje čase je pričela tudi Amerika odločno borbo zoper tujce, ki so v protirežimskem taboru.

■ Eksplozija je ubila v alžirskem pristanišču 23 oseb.

■ Petrolejska nahajališča so našli v pokrajini ob Blatnem jezeru na Madžarskem. Petrolejski vrelci se nahajajo 2500 m globoko. V bližini so odkrili tudi bogate premogovne plasti.

■ Ruska vojna mornarica se naglo veča in polaga vanjo zlasti Anglija veliko važnost v bodoči vojni. Sovjetski komisar za mornarico Komparecov je izjavil v nekem govoru, da ima Rusija več podmornic kot Nemčija in Japonska skupaj.

■ Italijanski manevri. Pretekli teden so se pričeli v Severni Italiji veliki vojaški manevri, ki si jih je ogledal tudi italijanski kralj in Mussolini.

■ Stare pravice so bile odvzete južnotirolskim kmetom. Že Marija Terezija jim je dovolila nošnje orožja. Nemške oblasti pa so jim sedaj razpustile društvo Južnih Tirolcev, premoženje zaplenile ter jim prepovedale nositi orožje.

■ Rusi bodo pomnožili število vojaštva, zato so odredili, da bo razširjena vojaška obveza tudi na nekatera pastirska plemena, ki so bila do sedaj oproščena vojaščine. Vojake bodo morali služiti Kirgizi, Baškiri in drugi.

■ Med Japonsko in Rusijo je bil te dni podpisana sporazum glede petrolejskih vrelcev na Sahalinu.

■ Večje število slepcev bo sprejela italijanska vojaška komanda. Slepce bodo uporabili pri aparatih za prisluškovanje prihoda sovražnih letal.

■ Razširjenje Stalinovega prekopa. Sovjetska Rusija je odredila, da se delo za razširjenje Stalinovega prekopa pospeši. Z razširjenjem Stalinovega prekopa bo brodovju Sovjetske Rusije omogočen prehod iz Baltiškega morja v Belo morje.

■ Slovaki in Nemci. Začetkom septembra se bo vršil v Nürnbergu kongres nemške Narodno-socialistične stranke, na katerem bo podal važne izjave kancelar Hitler. Kongresa se udeležijo tudi slovaški Hlinkovi gardisti.

King Hall

■ Spor med Turčijo in Bolgarijo. Turške oblasti trdijo, da so bolgarski obmejni organi ubili dva turška graničarja. V Bolgariji to zanikajo in pravijo, da je bil nek turški vojak samo ranjen, ko je prekoračil bolgarsko-turško mejo.

■ 200 angleških bombnikov je priletelo na Poljsko in nekaj časa krožilo nad Gdanskom. Angleška letala bodo ojačala poljsko vojaško letalstvo v morebitni vojni zoper napadalca.

■ V Rimu so se štirje otroci igrali z granato. Granata je eksplodirala in vse štiri otroke raznesla.

■ 200 čeških pilotov, ki so svoj čas pobegnili na Poljsko, je prispelo v Pariz, kjer so se stavili na razpologo francoski vojni oblasti. V kratkem prispe v Francijo še ena skupina čeških pilotov.

■ Italija bo uvozila v Jugoslavijo 2000 vagonov riža, od tega bo 200 vagonov oluščenega ostalo pa na pol oluščenega riža.

■ Zadnje slovensko požarno brambo je razpustil društveni komisar za Vzhodno marko (Avstrijo) v Št. Jakobu v Rožu. Njeno premoženje bo odslej upravljala občina.

Živinski sejmi

Na zadnjem mariborskem živinskem sejmu so veljale tele cene: debeli voli 3'80—5, poldebili 3'15—4, plemenski 4'25—5'50, biki 2'75 do 4'25, klavne krave 3'75—4'75, plemenske krave 3'50—4'75, krave za klobase 2'30, molzne krave 4—5'15, breje krave 3'50—4'50, mlada živina 3'75—5'25 din za kg žive teže.

Na sejmu v Ljutomeru so se gibale cene takole: telice II. vrste 3'75—4'25 din, telice III. vrste 3'50 din, krave II. vrste 3'50 din, krave III. vrste 2'50 din, teleta II. vrste 5 din, prašiči pršutarji 6'50 din za 1 kg žive teže.

Podobne so bile cene v Dravogradu, namreči: voli I. vrste 5 din, voli II. vrste 4'50, voli III. vrste 4 din, telice I. vrste 5 din, telice II. vrste 4'50 din, telice III. vrste 4 din, krave I. vrste 4 din, krave II. vrste 3'50 din, krave III. vrste 3 din, teleta I. vrste 6 din, II. vrste 5 din, prašiči špeharji 8 din, prašiči pršutarji 7 din za 1 kg žive teže.

Sejmi

20. avgusta: v Blagovici pri Kamniku in cistercijskem samostanu v Stični.

21. avgusta: v Kalobju, Pilštanju, Dokležovju.

22. avgusta: v Metliki, Novi vasi, Ormožu, Ljutomeru, Mariboru, Dolnji Lendavi.

23. avgusta: v Celju, Ptuj, Trbovljah.

24. avgusta: Št. Jerneju, Kočevju, Javorju pri Litiji, Laškem, Rogatcu, Slov. Bistrici, Trbegovcih, Velenju, Turnišču, Murski Soboti.

25. avgusta: v Begunjah pri Logatcu, Mariboru, Lokah pri Zusmu.

26. avgusta: v Vel. Gabru, Brežicah, Celju, Trbovljah, Rajhenburgu.

Za rodno grudo

(Dalje.)

Črv, ki ga je glodal, ga je preganjal sem in tja in ga bolj in bolj potapljal v vino. Ker v boljnih gostilnah ni bil deležen pritrjevanja, se je začel potikati po beznicah, kjer je med pote-puhi in klateži našel zmeraj dovolj tovarišije.

Kadar se je ne-lanji gruntar iztreznil, se je zavedel svojega propada. Kes in hrepenenje po hribovski domačiji sta s podvojeno silo zaplapolala v nj. Sklenil je bil, da ne mara več videti svoje nekdanje kmetije. Ko pa ga je nekega dne le pre-č grizlo hrepenenje, je odšel po velikih ovinkih spet proti svojemu nek-anjemu raju. Grede se je kakor zločinec ogibal ljudi. Ko je stopil iz gozda in je v sončnem svitu zagledal pred seboj svojo nekdanjo posest, ga je tako stisnilo v prsih, da je moral sestiti.

V bližini so se bili vgnezdili tuji delavci. Pred okni, na plotu, na jezgovem grmu, na vodnjaku, povsod je visela umazana obleka. Pri potoku sta na deski čepeli dve ženski in sta prali raznobarvne srajce in nogavice. Šip je bilo že polno pobitih, odprtine pa zalepljene s papirjem. Skednjevih vrat ni bilo več; brčkone so jih požgali za drva. Dvorišče je bilo blatno ko ilovna jam. Sadno drevje je bilo že vse posekano in pravkar sta dva delavca žagala oreh, najlepši okras vse domačije. Kmet je razločno slišal zve-

nenje žage. Oj, kako je pela! Kakor da ga hoče nalašč dražiti.

Dolgo je kmet srepro gledal na domačijo, dokler ga ni končno obšlo kakor sen in ni niti slišal niti videl več, kaj se godi tam doli.

Samo znano žuborenje brzega potoka, ki ga je spodaj v Koprivcu že tolikokrat pogrešal, je kramljalo in čebljalo še z njim. Tedaj se je začela ob tej nežni in zastrti godbi dolina polniti s slikami. Vse, kar je bil gospodar kdaj doživel na tem gruntu, se je pestro in živo dvignilo iz tal. Življenje dolgih šestdeset let se je v pestri raznolikosti zvrstilo pred njegovimi očmi kakor mavrične prikazni. Ob enoličnosti vsakdanjega dela in okornosti svojih misli se prej gospodar nikoli ni prav zavedel, kaj je sreča. Zdaj je s strmečimi očmi spoznal, da je nekoč preživljal prav srečne in blažene čase. Zdavnaj pozabljeni spomini so se neslišno sprehajali po kmetiji, so se zleknilni po travniku ali njivi na sonce in se končno skrili v senco košatega bukovja. Dogodki, ki se mu prej niso zdeli niti omembe vredni, ničnosti in malenkosti, davni trenutni vtisi so se dvigali iz skritih kotičkov njegovega srca, kakor da so ves ta čas samo čakali trenutka, kdaj bodo zopet smeli na dan. Zdaj so res bili tu in se bleščali kakor živopisane pravljice za otroke.

Bilo je lepega pomladnega dne. Kmet je kot pobič sedel na mladem soncu in si je iz

ilovice in prahu gradil sobo in hlev pa ljudi in živali, medtem ko je mati delala na bližnji njivi. Čutil je še sedaj sončne žarke, ki so ga božali pred malone šestdesetimi leti, kako mu prodirajo skozi obleko in prav do mozga ogrevajo njegovo utrujeno telo. Še sedaj je čutil ilovico na rokah in ponos, ki ga je obhajal, ko se mu je zdelo, da je iz dveh kepic gline napravil podobno svojega očeta! S kakšnim veseljem jo je bil postavil v hlev, da pregleda in nadzira živino! Spet je slišal mater, ki je prišla na njegov klic bliže, se sklonila nad njegovo delo in se dobrodušno nasmehnila, češ:

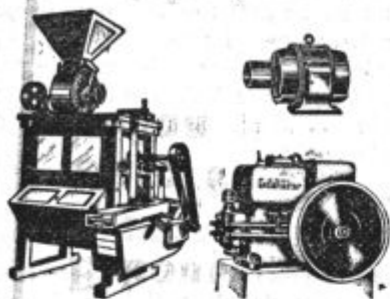
»Če zdaj znaš napraviti še tako, da tale tvoj oče na povodcu odpelje krave iz hleva in da bi krave mukale in dajale mleko, potlej si pa res cel čarovnik.«

Nato sta se mati in sinko spogledala z jasnimi očmi in se skupaj smejala. Ah, spomin na ta smeh blage žene, ki se ni mogla nikoli prav udomačiti na hribovski kmetiji in je zdaj že dolgo spala pri fari večno spanje, je sedaj šestdesetletniku skoraj izvabil solze iz oči. In nenadoma je imel zopet tak občutek kakor tedaj, ko mu je otroku božajoča roka materina pogrebla po kuštravih lasih. Bila je žuljava, koščena in okorna, koža vsa razpokana in hrapava, vendar je znala nepojmljivo mehko in nežno božati...

(Dalje.)

KMETJE!

Ako imate kaj naprodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, inserirajte to najprej v svojem „Kmetsem listu“! — Cena malim oglasom je samo 1 din za besedo

Glavno zastopstvo nemških tovarn za prodajo Diesel-, bencin-, elektromotorjev. Samoprodaja Turfan mlinov za mletje vsakovrstnega žita v moko ter izdelavo zdroba, kaše, ješprenja itd.

Turnšek Štefan
Ljubljana, Aleksandrova 4

LANZ
kosilni stroj

LANZ
obračevalec za seno

so stroji,
ki jih kmetovalec potrebuje

Na zalogi jih ima stalno

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

NOVI TRG ŠT. 3

»Kmetški list«

izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ulici št. 7. Telefon interurban šte. 32-59. Rač. pri poštni hranilnici šte. 14.194.

**Kupujte,
čitajte in
širite
„Kmetški list“**

Nenadkriljiva kolesa

znamke

„Presto“

z garancijo nudi
na ugodne obroke

Nova trgovina

Ljubljana, Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze)

**KUPUJEMO
ržene rožičke
in lipov cvet**

Ponudbe na **SALUS D.D.** Ljubljana

EKONOM

F. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7
(v lastni hiši) Telefon interurban 25-06

Dobavija vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne Ilovac, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

**TISKARNA
MERKUR**

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

Kmetški hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo **v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1**

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzjavni: Kmetškidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune